

KOLĀŽA JURA ĀBOLA PIEMIŅAI

Dadas un apskaidrības meistars

Orests Silabriedis

Juris Ābols (1950–2020) devās citā saulē divas nedēļas pēc sava pirmā (!) un pēdējā autorkoncerta “Tirs Ābols”, kas notika Latvijas Radio I studijā 2020. gada 12. oktobrī.

Koncerta vadītājam Dāvim Eņģelim komponists tovakar teica: “Ir noiets pilns 360 grādu riņķis: sākot no harmonijas uzdevuma līdz dadaismam (kas jau bija 180 grādi) un tad atkal atpakaļ, lēni tuvojoties astoņbalsīgam korim un klasiskām harmonijām. Tas ir dabisks ceļš. Un esmu ar to pilnīgi apmierināts. Jo viss ir sasniegts. Atliek vēl tikai magariņas, kā saka čigāni.”

Juris Ābols bija nevis komponists, bet parādība. Stūrainis un šķautņains. Nepieciešams.

Viņam tika rakstīt vēstules. Šo kolāžu rotājam ar Sigvardam Kļavas sūtītām vēstulēm. Un tajā vienā rullīti ir Jura Ābola sacerēta Latvijas himna. Neatskaņota.

Latvijas Radio fonotēkā nemaz tik daudz nekā nav.

Jura Ābola flautu dzirdam Fikreta Amirova, Romualda Jermaka (simpātiskas vizijas), Vinetas Lices (skaisti spīguļojoša saulīte) mūzikā.

Ābola-Bulava-Goldšteina trio izcili ieskaņojis Edmunda Goldšteina htonisko Trio par tautasdziesmu tēmu, Jura Karlsona ģeniālo “Smilšu laiku”, Viļņa Šmidberga ekspresīvo un krāsaino Trio un, protams, arī paša Jura spēlīgi priecīgo, zvaniski rāmo un mistikas apņemto Trio.

Ir vairāki ieraksti ar Antras Dreģes vadīto vokālo grupu “Putni”, tā bija spārnoto meiteņu un komponista cieša radošā draudzība. Ciešas saites Juri Ābolu sēja ar Latvijas Radio kori un Sigvardu Kļavu.

Taču mēs ne par skaņdarbu sarakstu un ieskaņojumiem, bet gan par pašu Juri Ābolu no dažādiem skatpunktiem.

2000. gadu sākumā memoārus rakstīja Edmunds Goldšteins, protams, piesaucot arī leģendāro trio Ābols–Bulavs–Goldšteins.

Ābolu arī ar zināmiem sarežģījumiem gan vairāk paša autora komunistiem neierastās argumentācijas dēļ (“Livonijas hronika”, daži pikanti dziesmu teksti u. tml.) ar mūsu kopējām pūlēm iedabūjam Komponistu savienības biedru skaitā. Savas koncertprogrammas sastādījām tikai no speciāli mums

rakstītiem darbiem. Tur bija Jura Karlsona “Smilšu laiks”, Jura Ābola “Zilonis un pelīte”, “Gobi pasaka”, “Alise Brīnumzemē”, manas tautasdziesmu apdares. Viļņa Šmidberga Sonāte, Artūra Grīnupa Trio (pēdējais viņa uzrakstītais skaņdarbs), Imanta Zemzara “Libiešu dziesmas”, Maijas Einfeldes “Sērdiņu dziesma”, Romualda Jermaka flautas skaņdarbs, vēl citi dažādām auditorijām piemēroti darbi, arī bērnodārza limenim.

Rullītis ar neatskaņoto himnu

Visi šie skaņdarbi dažādās kombinācijās figurēja mūsu koncertos.

Pirmais mūsu trio koncerts notika Kalnciema ielas internātskolā 1987. gada 13. martā. Mūsu ansamblim bija tā īpatnība – nekādas barjeras starp izpildītājiem un klausītājiem. Tādēļ koncerti raisījās dzīvi un interesanti Ar Filharmonijas palīdzību apceļojām Latvijas profesionāli-tehniskās skolas, galvenokārt Latgalē. Visur bija krievvalodīgie. Tas mūs netraucēja uzturēt labus kontaktus ar visdažādāko kontingentu – traktoristiem, galdniekiem, skolniekiem u. c. Mūsu koncertprogramma nebija atvieglota, mums nebija estrādes gabaliņu. Taču laikmetīgā mūzikas valodā rakstītie skaņdarbi nebija apgrūtināši nesagatavotam klausītājam. Svarīgi, lai mūzika būtu spilgta, tēlaina, tad būs saprotama jebkuram. Šādi eksistējam gan tikai līdz 1989. gada rudenim, kad cietu no insulta. Tas bija par iemeslu pakāpeniskai trio darbības apstākšanai. Bet klausītāju atmiņā palikām. Arī ar ierakstiem. Tas bija mūsu dzīvē laimīgs laiks. Mūsu darbība pilnīgi izbeidzās jau brīvajā Latvijā. Tur gan vairs nebijām īsti vajadzīgi. Un arī spilgti, talantīgi mākslinieki nereti nevar sadzīvot, izraisot strīdus ikdienas niekos.

[..]

Man saglabājies ieraksts no koncerta, kurā pēc Jura Ābola “Zilona un pelītes” pēdējās pasāžas zālē kāds skaļi iesmejas – tik iedarbīga un pārliecinoša bija joku spēle starp ziloni un pelīti. Mums tas sagādāja prieku par izdekušos rūpīga un nogurdinoša darba rezultātu. Kad dažu biedrisku nesaprašanās interpretācijas jautājumu dēļ ansamblis pajuka, vēl gadiem ilgi dzīvojam kolektīvas domāšanas mūzikā. Tas bija skaists laiks.

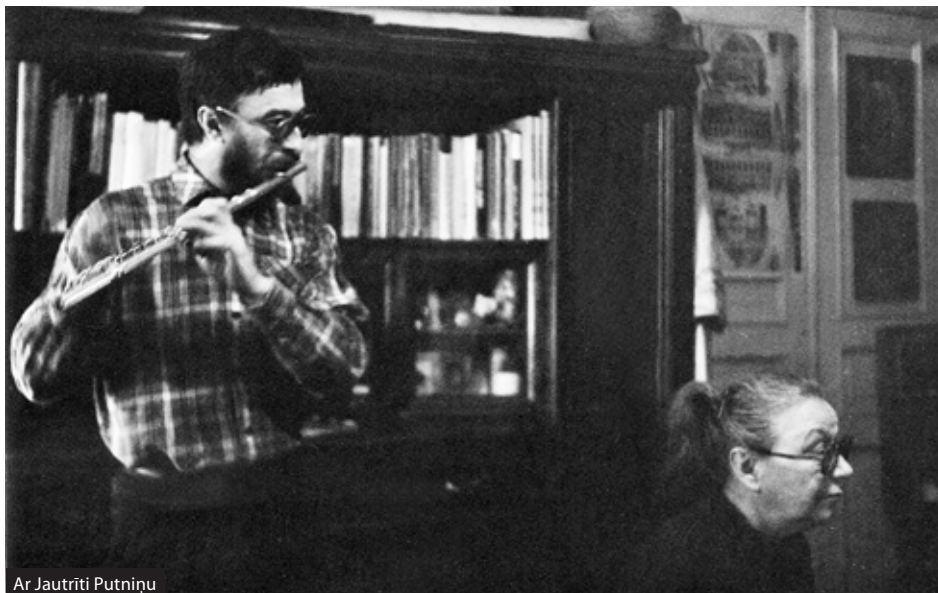
Arī Pēteris Vasks ietilpa mūsu cienītāju sarakstā. Jura Ābola interpretācijā Vaska "Ainava ar putniem" ieguva pavisam citu – traģisku pārsteigumu. Autoram tas bija negaidīts pārsteigums. Viņš bija pieradis pie Sneibja liriskās spēles, kurā viss bija gaišs. "Un te, jūrā izplūdusi nafta, guļ nosprāgusi kaija" – tāds komentārs no Ābola bija jāuzklausā Cēsu auditorijai.

Tieši dzīvīgums, patiesa ticība tam, ko spēlējam, radīja zālē uzmanību piesaistošu gaisotni, vienalga, vai tā bija tehniski-profesionālā skola, vai konservatorijas zāle. Pēc koncerta konservatorijā otrā dienā pat tāds smalki noskaņots kungs kā Igors Kalniņš izteica man atzinību par sen nedzirdētu istu tušē skanējumu.

Konservatorijā tā bija liela ūdens sakustēšanās Ģeizmanes diķī – Jura Ābola un mūsu trio kopēja uzvara (šajā koncertā spēlējām Jura Ābola Trio), atalgojums par visas vasaras darbu mēģinājumos manā dzīvoklī. Neapskaužu kaimiņus, kam bija jādzird cūkas pirmsnāves kvieciem līdzīgas skaņas, jo sākumā bija iecere izmantot vecu saksofonu, ko Jurītis atstiepa un nežēlīgi kviecināja, kamēr Jāņa Bulava akadēmiski tendētie nervi to neizturēja un viņš autoram par lielām bēdām lika no šīs briesmīgās skaņukrāsas atteikties, solot nelaimīgo instrumentu izmest pa logu. Tālāk gaitā jau varējām iztikt bez naturālas eksotikas. Tāpat bija daudz jauku aleatorisku un sonorisku efektu.

2010. gadā komponists Kristaps Pētersons rakstīja ciklisku lieldarbu "Muzikālā botānika", kurā aprakstīja savus spalvasbrāļus. Sākotnēji lasījām bez atšifrējuma, pēc tam uzzinājām, kas ir kas. Jurim Ābolam veltītās esejas nosaukums – "Citrons un kartupelis".

Savdabis. Otrās tādas personības nav. Visticamāk. Man ir aizdomas, ka viņam pašam liekas, ka viņš ir pilnīgi parasts un normāls. Nav jau arī nenormāls – tāds pilnīgs nestandarts. Dažbrīd viņš ir tiši provokatīvs,

Ar Jaurīti Putniņu

taču istajās devās viņa mūzika noder tikpat kā zāles pret klepu. Ja tās nelieto, var bīstami saslimt. Un tad stāvoklis kļūst nopietns. Viņa skaņurakstu neklausīšanās procesa rezultātā veidojas subjekts, kurš ir līdzīgs indivīdam, kam nekad dzīvē nav sanācis nogaršot, piemēram, citronus. Likumsakarīgi – cilvēks pakāpeniski kļūst nūģiskāks, līdz top bagāts. Nevar nepieņemt, ka nekas drausmīgāks ar cilvēku nevar notikt.

Ar viņa mūzikas raisītājam pasaules uztveres svārstībām ir jāsamierinās, tāpat kā ar viņa lietošanas blaknēm. Es šo mūziku iešķirotu kategorijā "kontrolētas kvalitātes sausais brīnumš."

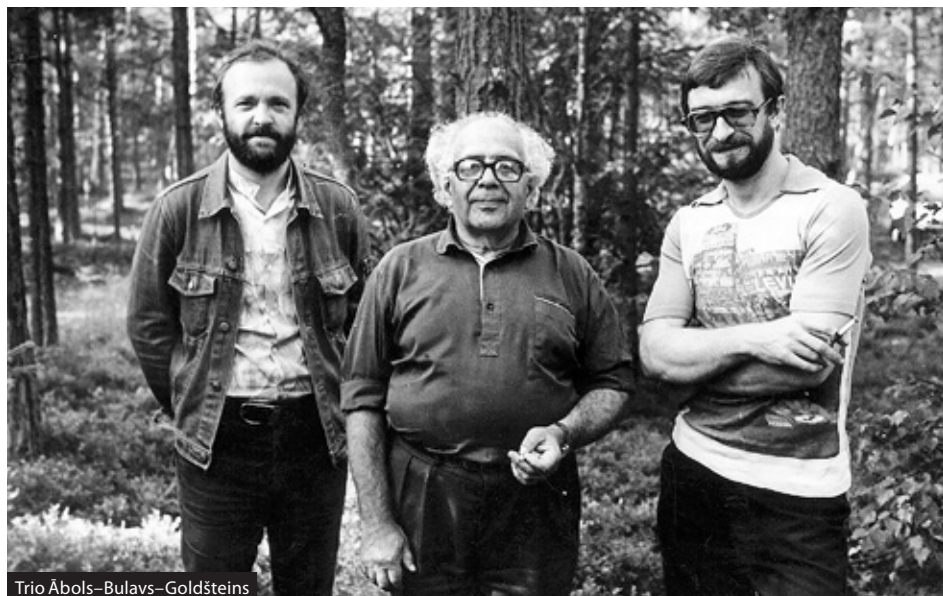
Runājot par brīnumiem, pirmā minamā lieta ir tā, ka tie šad tad notiek. Diemžēl jāatzīst – galvenokārt garastāvokļa dēļ gadās tos palaist garām (tātad domājams, ka bez tiem var tīri labi iztikt). Profesionālās ievirzes dēļ šad un tad ir gadījies pārtīti tādu brīnumu piedzīvot šī autora mūzikā. Lai atpazītu brīnumu, jāzina, ka normāla brīnuma sastāvdaļas ir negaidītība + izcila kvalitāte + nesamākslotība + neapturams vieglums + stingra kontrole. Pārējo (pus)brīnumu pārā-

dīšanās patiesībā ir apstākļu nejauša sakritība. Piemēram, lietojot citu metaforu: iespēja lielveikalā dabūt istus kartupeļus būtu no šīs sugas. Kas tāds varētu notikt tikai tad, ja veikala vadītājam būtu aizbraucis jumts un pārņēmušas anarhiskas tieksmes. Skaidrs arī, ka šāds brīnums ar kartupeļiem nekad neatkārtotos, jo veikala vadītājs noteikti drīz vairs nebūtu veikala vadītājs. Visticamāk.

Latvijā kompozīcijas vide ir kopumā labi pasargāta, un nekādi īpašie pārmaiņu vēji te nestaigā. Tāpēc brīžos, kad kāds no citrusaugļu cilts mēģina šo laivu sašūpot, vispārēja panika neizceļas. Izlēciens paliek izlēciens, labi audzinātā sabiedrībā ir pieņemts pieklājīgā sašutumā novērsties. Tā jau gan ir, ka grēcīgo cilvēku daba ir iekārtojusi tādā veidā, ka to stipri vairāk pievelk tas, kas ir neveselīgs – aizliegtā augļa vilinājums taču. Es diezgan labi saprotu, kā viss dzīvē notiek, bet tik un tā man (un arī Murakami) netrūkst bezkaunības apgalvot, ka mūsu (nu labi, vismaz mana) privātā telpa ir pārbāzta ar taustāmām un, pat daudz lielākā skaitā, netaustāmām grabažām. Tomēr, visai apķērīgs puisis būdams, (tāpat kā Murakami) saprotu arī šo – ja no nepilnīgās cilvēka dzīves izzustu viss nevajadzīgais, tā vairs nebūtu pat nepilnīga. Šis komponists ar tamlīdzīgiem prātojumiem nenonēmas, viņš to visu ņem un samet vienā katlā, lai izvāritu garšīgu zupu. Palaikam tajā gadās arī kāds īstais kartupelis.

2011. gada 1. aprīlī Spiķeru koncertzālē notika Jura Ābola un Maurisio Kagela mūzikas koncerts. Programmā citstarp Ābola "Kumulatīvā kantāte" un kompaktopera "Mūsu cilvēks Beidzinā" (pirmuzvedums 2010. gada septembrī, producēja koncertorganizācija Ave Sol). Programmiņā OS raksta šo.

Juris Ābols. Gleznotāja Ojāra Ābola dēls. Meistarīgs flautists. Ādolfas Skultes kompozīcijas klases absolvents. Leģendārā Ābola-Bulava-Goldšteina trio mūziķis. Ērgelnieks

Trio Ābols-Bulavs-Goldšteins

Strasbūrā. Dīvainis Latvijā. Bez slavenās ceļurītes ne soli. Pēc pārliecības dadaists.

Pēc aicinājuma kultūrvēsturnieks un meistars neticamām idejām dot ticamus izskaidrojumus.

Gobi tuksneša aprakstnieks, ziloņu un pelišu pētnieks, normālās fizioloģijas eksperts, "Baltobalkānistikas enciklopēdijas" sastādītājs, politiski erotisku rotaļu zinātnājs, kristāldzidru motešu apcerīgs autors, Livonijas hroniku un krusta karu rakstvedis, Zodiaka zīmju gaišrēģis un visādu citādu zinšu vaideloties.

2005. gads. Piedzimst kumulatīva kantāte "Jautra sabiedrība" jauktam korim, solistiem un elektronikai. Kumulācija ir enerģijas koncentrēšanās vienā virzienā. Šajā gadījumā tas ir rituāls, kuru autoram labpaticis nosaukt par folkroka skartu opusu. Nepieciešamo postmodernisma devu piešķir gan luterisks korālis un gruzīnu vokālās daudzbalssības intonācijas, gan "Marseljēza" un starpkonfesionāls Dieva vārds. Soli pa solim atklājas Ābola bestiārijs – cūkas āda, āža smaka, suņu villa, zirga pļecka, kaķa nagi, vistas ola, lauvas aste, govju pupi. Kantātes izskaņā mūžīgās govju māviens. Pļāvā. Zem gubu mākoņiem. Latīniski – zem *cumulus*.

Ja runājam par kompaktopeku, tās noslēgumā skan simultāndzejolis "Admirālis meklē īres māju" (*L'Amiral cherche une maison à louer*), ko kopīgi radīja dadaisma pionieri Tristans Carā (*Tzara*), Rihards Hilzenbeks (*Hülsebeck*) un Marsels Janko (*Janco*). Janko dzimis Bukarestē, Carā (istajā vārdā Samuels Rozenštoks) Bukarestē skolojies. Skaidrs, ko šovakar Spiķeros dara klaburčūska.

Visādā ziņā šovakar dadas netrūkst.

Somu tautasdziesmas priekšnamā, kaza Benita, regtainsvalsis, nelaiķis gulbis, trīs rokas uz vienas klaviatūras, karavāniskas mirāžas vārdu tuksnesī, planēta, kur šņabi dzer, deguntaure, (pazaudētas?) latvietības rituāls ar kumulācijām (ne rumulācijām) un kur nu vēl stāsts par Carā, Janko, Hilzenbeku un citiem tālaika kaitniekiem.

2012. gadā Sandra Ņedzecka par Juri Ābolu sarunājās ar Sigvardu Kļavu.

Man liekas, Juris Ābols ir eņģelis. Kāpēc? Nezinu. Viņš parādās kā tāda zīme. Kad viņš atnes savu garadarbu, uzraksta vēstuli, atsūta dāvanu, es to sajūtu kā zīmi, un katra zīme vienmēr nes kaut kādu slodzi. Netīšām ar Juri Ābolu nav iespējams. Satikšanās notiek tāpēc, ka tās nevar nenotikt.

Viņa vēstījums nes līdzīti kaut ko vairāk, nekā mēs saredzam tajā viņa rakstnodarbā ar notīnām vai burtiem. Problēmas sākas brīdī, kad attaisām notis vai vēstuli un gribam izlasīt. Ir jāiziet cauri kaut kādam procesam, lai vispār spētu komunicēt ar šo informāciju. Es mēģinu viņam stāstīt, ka tas un tas nav saprotams, bet viņš pavisam loģiski

saka – vai tad tā nav jūsu pašu problēma? Viņš ir medijs. Lai komunicētu ar viņu, jāiziet kaut kādam ciklam. Pie Jura pieķērušies cilvēki, kas nesatiek viņu tikai garāmejojot.

Man liekas, ka es atpazītu Jura Ābola mūziku starp citām mūzikām. Bet nevaru pateikt, kas ir tie momenti, kas raksturo viņa mūziku. Tur ir daudzu komponentu mijiedarbe. Būdams pilnīgā kontaktā ar universu, viņš ikreiz savu mūziku var pagriezt citā rākursā. Perts un Mocarts – tās ir lietas, kas manā ieskatā šad tad skan no viņa darbiem.

Visriktīgākais Juris Ābols ir motetēs, "Karavānā", "Krusta karu mūzikā", ko viņš rakstīja vispirms dziedoņiem un klavierēm, pēc tam divām klavierēm, un ļoti riktīgs viņš ir operā *Xeniae*, tur ir pilnīgi viss: Bregovičs, klezmeri, Monteverdi, Orfs, elektronikas un dūmi, un smakas, džezs, jā, viņš taču man džezu spēlēja ar savu soprānsaksofonu.

Bet ar pasūtītajumiem ir tā. Palūdzu viņam uzrakstīt mīlas valšus jauktam korim un klavierēm četrocīgi. Par mīlestību. Un viņš izpildīja pasūtītajumu, uzrakstot vīru korim *a cappella* dziesmu par seksu. Un viņš pilnīgā sapratnē pasaka – tur neko nevar darīt, tā tam jābūt. Brīnumaini! Un skarbi.

1998. gadā Sandra Ņedzecka sarunājās ar Juri Ābolu žurnālā "Māksla Plus", un šī laidiena tēma bija – dēka. Ar žurnāla toreizējās galvenās redaktora Ilzes Šarkovskas-Liepiņas atļauju publicējam prāvāku fragmentu no šīs dēkainās sarunas, tostāit arī par Ābola skaņdarba "Gobi tuksnesis" impulsu.

Viss, ko es daru, ir dēka. Kāda nagla sienā jāiedzen? Tā man ir atslodze. Kāda skrūvīte? Kā dēka tā jāuzņem. Māju nākas ar ogļēm kurināt, piecas stundas, sļaudīdamies, nosvīdis, mati pilni putekļiem – tā dēka ir šausmīga.

[..]

Redz, 70. gados mēs vienā jaukā koncertbrigādē braucām uz Turkestānu, uz Džambulū Kazahijas un Kirgīzijas robežpunktā.

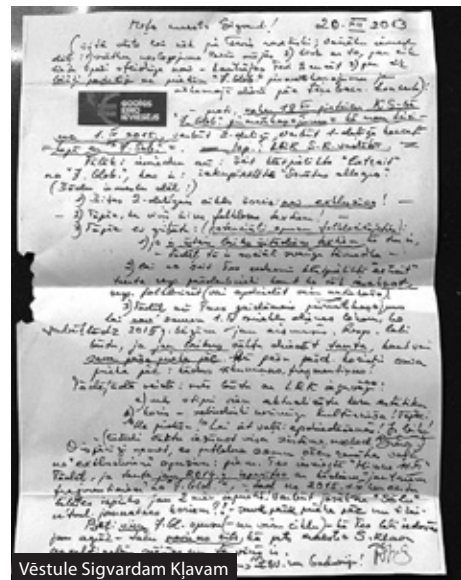
[..] Vārdu sakot, braucām mēs tai brigādē: deju ansamblis no RPI, [Tāivaldis] Deksnis vēl bija un Sproģis Jānis – burvīgi viņš dziedāja tautasdziesmas par līgaviņu. Viss zem komjaunatnes ceļazīmes, arodbiedrība apmaksāja. Šasliki tur bija – par padomju rubuli varēja piecus sešus iesmus nopirkt ar foršiem gabaliņiem! Nu un tuksneša vējš... Vienā kopīgā dzeršanā vietējais komjaunatnes sekretārs dziedāja kazahu dziesmas – plašas, balādiskas, likās, ka stepe nāk pretī...

Vienurīt – miloski prosim – sasēžamies autobusā, un ved mūs stepē, tālāk un tālāk, līdz apstājamies pilnīgā klajumā. Vsem vihoģiķ! Bet ne tur kāda arhitektūra, nekas. Kur bruņurupuči, kur čūskas? Nu nav nekā. Meitenes jau sāk drebeļunas – ņems un ar kalašņikoviem kā Turkestānas kara laikā... Vietējie atceras, ka latvieši arī te uzdarbo-

jušies 30. gados. Sarkanais komandieris lai latvietis bijis.

Bet nē – viss otrādi. Šie sāk krāmēt ārā kastes ar šņabi, vēl kasti ar šampanieti... Bet cik tad mēs tur bijām – kādi 30 kopā ar visiem sekretāriem. Požaluijsta, cienājieties, šeit ir mūsu dzimtene, stihija.

Ā, zakuska? Būs arī zakuska – izvelk mazu, mazu kulīti ar cepumiem, šausmas! Izrāvru glāzīti, domāju – lai šie tur dzīvojas, un eju stepē. Eju, eju, skatos – būdiņa stepē. Eju tuvāk, eju iekšā – četri veči ar ķubiķeikām, bārdaini, sēž, dzer tēju un lūr. Svešzemnieks?

Vēstule Sigvardam Kļavam

Svešzemnieks. Uzcienāja mani ar čefīru, piegāza kondensēto pienu. Padzēru un gāju atpakaļ. Tikmēr mūsējie jau pilnās burās...

Tā ka Kazahijā esmu bijis, un Gobi tuksnesis mani iedvesmoja. Izrādās, ka kādreiz tur ir bijusi civilizācija – vēl pirms grēku plūdiem, pirms desmit tūkstošiem gadu. Lopī, ganības – vārdu sakot, ārkārtīgi augsts līmenis. Un tad pēkšņi viss iznīca. Te ir viņa, civilizācija, un te viņas nav uzreiz. Toreiz arī tā padomju impērija sabruka, un šādās pārdomās es Gobi pasaku rakstīju.

Bet Gobi tuksnesis – tas ir arī sakarā ar budismu, par ko es interesējos. Budismā VISS IZRIET NO NEKĀ. Galvenais postulāts un augstākā vērtība saucas Nekas. Arī filozofijā tas ir visaugstākais, un arī fizikāli to var pamatot – no Nekā līdz cietvielai.

Jā, toreiz man bija brīva galva un jauns, improvizatīvs rakstības veids, ko es iemēģināju. Nevajag turēties pie viena rakstības veida. Re, kā [Valdis] Kalnroze nodzīvoja 100 gadus. Jo viņam katra bilde bija kaut kas jauns. Ir jau tās līdzīgas, bet katru viņš sāka ar jaunu pārdzīvojumu un nebijušu piegājieni. Kalnroze dikti nomocījās ar jaunā atrašanu – lauza otas, niknumā trieca krāsas pret grīdu, ja neiznāca. Man arī tas ir svarīgi – radīt ar domu, ka katrs darbs ir pilnīgi jauns, nevis iemīta taka. Sevi atražot – tā jau ir vecuma pazīme, tāpēc es nekad nerakstu KAUT KO. Ja man nav ko

teikt, tad es nerakstu vispār. Bet, ja man ir kāda DIŽA IDEJA, tad dēļ tās es stāvu un krītu. Citādi ciešu klusu – lasu kādas gudras grāmatas vai KALDINU TEORIJU. Kamēr rodas saskarsmes punkts ar mākslu, ar manām interesēm, manu profesiju.

[..]

Tagad mani iedvesmo tāda neredzēta lieta kā Jēkaba evaņģēlijs. Arī Svēdenborga "Debess un elle" – tur es atradu aprakstu par to, kādā valodā runā eņģeļi – kādā veidā tiek izteikts prieks, kādā – griba un pārliecība. Bībelē pareizi sacīts, ka AIZGRĀBĪGA ir tā

pija, bet ne tā kā tagad šauj un sper. Visa rikļu griešana notika šausmīgi klusi. "Livonijas hronikai" librets man bija no viduslaiku tekstiem, no Svētajiem rakstiem, no minzengeriem – Valters fon der Fogelweide oriģinālā, bija, protams, arī pati hronika latīniski un "Rimju hronika" senvācu valodā. Es esmu baigais "bibelists" – visu tikai oriģinālā. No Mālera es instrumentācijā skolojos, šo to paņēmu arī no Orfa.

Konservatorijā es gribēju divus zaķus nošaut ar vienu šāvienu, un tas bija gandrīz abstrakts mērķis. Pirmais – tās ir tās

paši ievadvārdos pastāstījām, ap ko lieta grozās. Jaungulbenes traktoristu skolā, par piemēru, bijām – forši, barona pils, vecs dīķis, apkārtne fantastiska. Atbraucam – zāle pilna, smird pēc mazuta, visi gaida, auro, sak – kas nu būs? Komponisti sabraukuši? Nu, mēs uzkrāmējamies uz skatuves, pastāstām, bišķ uzspēlējam, un beigās tik forša tā lieta iznāca, ka ar lielu prieku mūs tur izvadīja, tāpat aurodami – veči, brauc vēl!

Mēs bijām pārsteigti, ka pratām arī ar vienkāršu auditoriju saprasties. Kultūrtaktika jau jāievēro, ja grib veikt izskaidrošanas darbu modernajā mūzikā.

[..]

DZĪVE IR VIENKĀRŠA. Jauns cilvēks vienmēr dzīvi mēģina sarežģīt. Jo cilvēks kļūst vecāks, jo dzīve caur praksi kļūst aizvien vienkāršāka, vienkāršāka, līdz tu nonāc pie tās lielās vienkāršības, kas ir debesīs un ko sauc par DIEVU. Tāpēc jau reliģiskajā literatūrā, Bībelē zemes dzīvi sauc par bēdu leju un grēku ieleju.

Bet tur augšā viss ir šausmīgi vienkārši. Tik vienkārši, ka sirds gavilē.

Juris Ābols nomira pandēmijas ierosinātās ārkārtas situācijas laikā. Patiesībā mazliet pirms tās, bet labu laiku par to neviens neko nezināja. Atvadišanās notika Rīgas krematorijas Mazajā zālē, cilvēku nebija daudz. Stāsta viena no bērnu viešņām – komponiste Indra Riše.

Jāatzīst, tās bija jautrākās bērēs, kādas vien var iedomāties. Mazā atvadu zālīte tik tiešām ir maza, bet visi, kas gribēja, iekšā tika. To nebija daudz. No komponistiem – Andrejs Selickis, Pēteris Vasks, Selga Mence, Vineta Līce, es pati; no mūziķiem – Liene Denisjuka-Straupe, Antra un Normunds Dreģi, Uldis Urbāns. Pēc nopietnās un pacīlātās atvadu runas vairums izklida, tik palika tie, kas saprata, ka Jura urnu faktiski nav kur apglabāt un apbedīšanas vieta nemaz nav sarunāta. Piederīgie pazuduši un par apglabāšanu neliekas ne zinis. Turklāt noskaidrojām, ka sarūpētie ziedi un vainagi pēc zārka iznešanas tiek izmesti miskastē vai, kā vēlāk uzzināju, nodoti otrreizējai tirgošanai turpat netālu no krematorijas.

Tad nu nolēmām savākt ziedus un aiznest uz mākslinieku kalniņu, kur dus Jura Ābola tēvs, gleznotājs Ojārs Ābols, un Džemma Skulme. Varbūt tur varētu aprakt Jura Ābola pelnus.

Staigājām pa kapiem krietni pāri pusstundai, kamēr šo vietu atradām. Bijām kādi seši izturīgākie. Gājiens nīprs un omulīgs. Tik žiperīgu bērnu gājienu līdz šim nebiju redzējusi, kur nu vēl pati piedalījusies tādā. Pēc pailgas skraidīšanas atradām Skulmju dzimtas kapu kalniņu. Salikām ziedus un vainagus, kas pienācās Jurim Ābolam. Liekas, ka bērnu ceremonija bija skaista un atbilstoša Jura Ābola dabai. ☹

Autorkoncertā "Tīrs Ābols"

valoda. Vārdos to nevar izsacīt. Viņi ar vienu skaņu izteic tik daudz, ka es tev to magneto fonu pilnu varētu pierunāt, bet tomēr tas neizteiks to ideju, ko eņģelis var izrunāt ar vienu skaņu. Sev par lielu prieku es atklāju, ka tas sasauca ar intonēmām, kam esmu ziedojis gandrīz visu savu laiku. Kad biju vēl students, Juris Kļaviņš dikti brīnījās, kad kaut ko tādu ieraudzīja, – nesaprotama valoda, turklāt maksimāls diafragmas spiediens. Visādi neredzēti parametri bija jādarbina. Savulaik jau Berio tādējādi [Ketiju] Berberianu ekspluatēja, jo viņa bija talantīga improvizatore. Bet es tās idejas nenodrāžu. Nevajag devalvēt.

Tagad jau process ir tāds, ka tehnokrātijas triumfa gājiens, liekas, iet uz beigām un uzvarēs normālas cilvēka emocijas. Viss tehniskais, protams, ir labs un tiks uzņemts izteiksmes līdzekļu arsenālā, bet tās sintezatoru lietišķas agri vai vēl tiks noliktas pie malas. Noteikti. Ilgi nemaz nebūs jāgaida. Tagad jau ir vēsmas Rietumos jūtamas – viņi alkst un slāpst normālu, cilvēcisku emociju. Diskotēkās jau tās podziņas spaida – un cilvēki danco. Tehnika dancina cilvēku. Bet tā nedrīkst būt.

[..]

Ar "Livonijas hroniku" bija interesantas lietas. Tas bija dramatisks periods, kad 82. gadā es beidzu konservatoriju. Brežņevs vēl nebija nomiris, visapkārt baigais vakuums – visi dzēra, pa kaktiem dauzījās, lau-

intonēmas, ko es skrubināju jau no laika gala. Pirmā kursa eksāmenā biju uztaisījis tādu gabalu, kas saucās *Tutaj* (poliski tas nozīmē 'šeit'). Sižets bija tāds, ka četri kungu sarunājas katrs savā valodā pilnīgi nesaprotamās intonācijās, kamēr sāk grābt viens otru pie rikles, un tad arī viens tiek nožmiegts. Diezgan naturālas, neintonētas skaņas, un kā zeltaina stīga visam cauri iet motīvs – tutaj, tutaj, tutaj... Nu un beigās, pie tā nogalētā pēdējā dvesiena vēl reverberācija uz pēdējā akorda. Visi mēmi. Kapa klusums. Apspriede. Vēlāk man stāstīja, ka Skulte esot rādījis baigi skābu ģīmi, un Ivanovam deguns divreiz garāks izstiepies. Galu galā dabūju savu godīgi nopelnīto trijnieku pēc piecu ballu sistēmas. Gandrīz jau izludināja. Bet es turpināju savus eksperimentus šajā – intonēmas – virzienā.

[..]

Kas attiecas uz trio, mēs tur cīnījāmies līdz nāvei. Idejas dēļ, mākslas dēļ. Visi trīs. Bulavs ir meistarīgs izpildītājs – viņa parametri bija šaurāki, bet ļoti profesionāli. Mums ar Goldšteinu atkal platāki, jo mēs jau mākslu piesaucām – mums tie vizuālie tēli. Abi bijām komponisti ar diezgan lielu praktisku pieredzi, un mums tie parametri štimmeja – vitalitāte, melngailiskais elements.

[..]

Mēs paši sevi apkalpojām – Filharmonijas koncertbrigādēs pa skolām braukājot,